

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- **Datum: 27. 12. 2012**
- **Projekt: Využití ICT techniky především v uměleckém vzdělávání**
- **Registrační číslo: CZ.1.07/1.5.00/34.1013**
- **Číslo DUM: VY_32_INOVACE_452A**
- **Škola: Akademie - VOŠ, Gymn. a SOŠUP Světlá nad Sázavou**
- **Jméno autora: Jaroslav Novotný**
- **Název sady: Obecná a anorganická chemie pro 1. ročník čtyřletých gymnázií**
- **Název práce: Názvosloví solí kyslíkatých kyselin - tvorba názvu - prezentace**
- **Předmět: Chemie**
- **Ročník: I.**
- **Studijní obor: 79-41-K/41 Gymnázium**
- **Časová dotace: 35 minut**
- **Vzdělávací cíl: Žák bude schopen sestavit název soli kyslíkaté kyseliny podle zadaného vzorce**
- **Pomůcky: Počítač a dataprojektor**
- **Inovace: Posílení mezipředmětových vztahů, využití multimediální techniky, využití ICT.**

Názvosloví solí kyslíkatých kyselin

Tvorba názvu

Upozornění

- - některé vzorce nemusí mít zcela jednoznačný výklad – např. AuNO_3
- - $\text{Au}^{\text{I}}(\text{N}^{\text{V}} \text{O}_3)^{-\text{I}}$ sůl HNO_3 - kyseliny dusičné
název: dusičnan zlatný
- - $\text{Au}^{\text{III}}(\text{N}^{\text{III}} \text{O}_3)^{-\text{I}}$ sůl H_3NO_3 - kyseliny trihydrogendusité
název : dusitan zlatitý
- - pro správné vyjádření názvu některých solí je třeba využít další znalosti a pomůcky

Praktické pomůcky

- - velká většina kyselin má pouze 1 nebo 2 H
- - maximální oxid. čísla nepřechodných prvků (A-skupiny) odpovídají číslu skupiny
- - znalost aniontů nejběžnějších kyselin např. $(\text{SO}_4)^{-\text{II}}$, $(\text{NO}_3)^{-\text{I}}$ .....
- - znalost hodnot oxidačních čísel, kterých mohou jednotlivé prvky dosahovat - v případě Au je to pouze $\text{Au}^{+\text{III}}$ ....

Příklady tvorby názvu

- $\text{Al}_2(\text{SO}_3)_3$
  - oxid. č. kationtu odvodíme křížovým pravidlem
  - Al^{+III} - kation hlinitý
  - sůl $\text{H}_2\text{S}^{+IV}\text{O}_3$ - kyseliny siřičité
  - anion $(\text{SO}_3)^{-II}$ - siřičitan
  - název: **siřičitan hlinitý**

Příklady tvorby názvu

- **CaCO₃**
  - kation Ca^{+II} - vápenatý
  - sůl - H₂C^{+IV}O₃ - kyseliny uhličitě
  - anion (CO₃)^{-II} - uhličitan
  - název: **uhličitan vápenatý**

Řešení pracovního listu 1

(Zadání je uvedeno v pracovním listu 452B)

Vzorec soli	Kation - název	Název kyseliny	Anion - název	Název soli
KClO_3	K^{+I} draselný	$\text{H}(\text{Cl}^{+V}\text{O}_3)$ chlorečná	chlorečan	chlorečan draselný
CuSO_4	Cu^{+II} měďnatý	$\text{H}_2\text{S}^{+VI}\text{O}_4$ sírová	síran	síran měďnatý
$\text{Mg}(\text{NO}_3)_2$	Mg^{+II} hořečnatý	HN^{+V}O_3 dusičná	dusičan	dusičan hořečnatý
Na_2SiO_3	Na^{+I} sodný	$\text{H}_2\text{Si}^{+IV}\text{O}_3$ křemičitá	křemičitan	křemičitan sodný

Řešení pracovního listu 2

(Zadání je uvedeno v pracovním listu 452B)

Vzorec soli	Kation název	Název kyseliny	Anion - název	Název soli
KMnO_4	K^+ draselný	$\text{HMn}^{+\text{VII}}\text{O}_4$ manganistá	manganistan	manganistan draselný
$\text{Ca}(\text{NO}_2)_2$	$\text{Ca}^{+\text{II}}$ vápenatý	$\text{HN}^{+\text{III}}\text{O}_2$ dusitá	dusitan	dusitan vápenatý
$\text{Fe}_2(\text{CrO}_4)_3$	$\text{Fe}^{+\text{III}}$ železitý	$\text{H}_2\text{Cr}^{+\text{VI}}\text{O}_4$ chromová	chroman	chroman železitý
$\text{Ba}_3(\text{PO}_4)_2$	$\text{Ba}^{+\text{II}}$ barnatý	$\text{H}_3\text{P}^{+\text{V}}\text{O}_4$ fosforečná	fosforečnan	fosforečnan barnatý

- **Prameny a literatura:**
Mareček Aleš, Honza Jaroslav: Chemie pro čtyřletá gymnázia. Olomouc s.r.o., 2005, ISBN 80-7182-055-5.
Flegr Vratislav, Dušek Bohuslav: Chemie pro gymnázia 1. díl. SPN-Praha, 2007, ISBN 80-7235-369-1.
- Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA (www.creativecommons.cz)
- Materiály jsou určeny pro bezplatné používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.
- Všechna neocitovaná autorská díla jsou dílem autora.